

ЗАГОРОДНІЙ Сергій Валентинович

*Начальник відділу кадрової роботи
Київського інституту Національної
гвардії України*

ПОВОРОЗНІК Євген Олександрович

*Начальник служби координації мовної
підготовки відділу підготовки у військових
навчальних закладах (навчальних центрах)
департаменту професійної підготовки
Головного управління Національної гвардії
України*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Збройна агресія російської федерації у відношенні української державності щодня прогресує, що створює ряд складнощів і перепон у формуванні та становленні елементів правової системи суспільства та стабільному функціонуванні органів правопорядку, у тому числі військових формувань з правоохоронною функцією.

Водночас, підготовка військовослужбовців Національної гвардії України як елемент кадрового забезпечення функціонування відповідного формування є ключовим у контексті організації сталої, ефективної та результативної його роботи. Саме тому, одним із найбільш актуальних питань, на нашу думку є підготовка військовослужбовців Національної гвардії України в умовах збройної агресії, котра на сьогоднішній день здійснюється системою закладів освіти – вищими військовими навчальними закладами, інших вищих навчальних закладах, а також за кордоном.

Як указує О. Хацаюк на відміну від Збройних сил України, військовослужбовці Національної гвардії України основними силами у мирний час навіть у звичайній оперативній обстановці виконують службово-бойові завдання у спосіб бойової служби у плановому, регулярному порядку і посилюють службово-бойову діяльність за надзвичайних обставин [2], що й зумовлює необхідність забезпечення комплексної підготовки військовослужбовця Національної гвардії України з урахуванням усіх завдань і цілей, котрі ставить перед ними законодавство України не лише в воєнний чи інший надзвичайний стан, а й у мирний час.

Положенням про вищі військові навчальні заклади, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 467 «Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади», до таких закладів належать військові університети, академії, інститути, коледжі, які діють у системі військової освіти Міністерства оборони, Служби безпеки, Державної

прикордонної служби та Національної гвардії України, а також Служби зовнішньої розвідки. Крім цього, першим завданням функціонування таких навчальних закладів є провадження освітньої діяльності, що забезпечує підготовку військових фахівців за рівнями вищої та військової освіти, а також професійний розвиток військовослужбовців за програмами післядипломної освіти [3]. Це дає підстави стверджувати про наявність сталої практики підготовки військовослужбовців, зокрема Національної гвардії України в форматі денного навчання в спеціалізованих для цього умовах і з конкретними цілями та за встановленими напрямками, що й забезпечує можливість підготовки професійних, висококваліфікованих кадрів, які здатні виконувати бойові завдання за напрямками діяльності Національної гвардії України.

Сьогодні в системі МВС України функціонує два вищих військових навчальних заклади Національна академія Національної гвардії України та Київський інститут Національної гвардії України, що з урахуванням окреслених законодавством України завдань діяльності відповідного органу, здійснюють підготовку офіцерських кадрів. Крім цього, підготовка військовослужбовців для Національної гвардії України хоч і може здійснюватися в інших закладах вищої освіти та закордоном, на нашу думку, найбільш ефективною є організація освітнього процесу саме у вищих військових навчальних закладах.

Ця позиція, серед інших аргументується тим, що військовослужбовець Національної гвардії України зобов'язаний пройти фахову комплексну підготовку, котра передбачає набуття професійних компетенцій, неодноразове їх відпрацювання в умовах наближених до бойових, сформуванню та укріпленню низку моральних якостей, що уможливають ефективне виконання ним службових обов'язків й оперативно-тактичних і бойових завдань.

Основними нормативними документами зазначених вище вищих військових навчальних закладів визначається, що навчальна робота є основним видом діяльності Інституту та включає заходи щодо організації і науково-методичного забезпечення проведення всіх видів навчальних занять, самостійної роботи, практичної підготовки, дистанційного навчання, моніторингу результатів навчання, виховання і розвитку здобувачів вищої освіти, їх атестації та управління якістю освітнього процесу, що дає підстави стверджувати про комплексний підхід у навчанні, можливість завдяки ресурсам і матеріальному забезпеченню вищого військового навчального закладу забезпечити високий рівень службово-бойових навичок і компетенцій, здобуття яких є неможливим у цивільних закладах вищої освіти.

Крім цього, встановлюється, що виховна робота є невід'ємною частиною освітнього процесу і включає організаційні, морально-психологічні, педагогічні, інформаційні, правові, культурно-просвітницькі та військово-соціальні заходи. На нашу думку, ці норми є ключовими, адже виключно в умовах несення служби (навчання та проживання в певній обстановці) можливим є формування комплексу морально-психологічних якостей і практичних навичок, що

безпосередньо пов'язані з виконанням поставлених перед військовослужбовцями Національної гвардії України завдань.

Особливу увагу слід звертати на питання впровадження бойового досвіду та його інтеграції в освітній процес. Підготовка висококваліфікованих офіцерських кадрів для Національної гвардії України повинна ґрунтуватись на досвіді виконання бойових завдань частинами та підрозділами НГУ та інших складових сил безпеки і оборони України. Цей досвід є безцінним з огляду на інтенсивність і характер бойових дій, застосування сил та засобів які використовуються під час виконання бойових завдань.

Таким чином, особливості підготовки військовослужбовців в умовах збройної агресії та в мирний час, перш за все полягають в необхідності створення належних умов для здобуття необхідних для виконання завдань знань та здобуття необхідних морально психологічних якостей і практичних навичок, що уможлиблюється в умовах навчання у вищих військових навчальних закладах Національної гвардії України. Особливості та позитивні аспекти підготовки військовослужбовців у таких закладах, на відміну від альтернативно передбачених законодавством України – навчання в цивільних закладах вищої освіти та здобуття військового фаху закордоном, полягає перш за все в особливостях і процедурі здобуття цих знань, якостей і навичок.

Список використаних джерел:

1. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 року № 876-VII. Голос України. 15.03.2014, № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>
2. Хацаюк О. В. Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019, № 65, Т. 2. doi: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.65-2.26>.
3. Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади: постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 467. Урядовий кур'єр офіційне видання. 2021, № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2021-п#Text>.
4. Доктрина Діяльності Національної гвардії України, затверджена Наказом командувача Національної гвардії України від 22.12.2023 № 1097